

сформованості прагнення до саморегуляції внутрішніх станів, що може спричинити виникнення негативних психічних станів (тривожності, фрустрації);

- для студентів V курсу значущими виступають мотиви позитивного особистісного очікування (64,5%), самооцінки особистісного потенціалу (56,3%), ініціації (58,4%), що також свідчить про прагнення всебічної самореалізації, але ускладнюється даний процес низьким рівнем вольової регуляції.

За результатами методики «Вивчення мотивації навчання у ВНЗ» виявлено, що домінуючим для студентів III, IV та V курсів виступає мотив оволодіння професією, але низьке прагнення до когнітивного компоненту у професійній діяльності (низьке відсоткове значення мотиви здобуття знань) ускладнює процес розвитку професійної компетентності та інтеріорізації теоретичних знань та практичного досвіду.

На основі теоретико-методологічного аналізу проблеми виділені компоненти професійної стійкості: мотиваційний, когнітивний, конотативний, рефлексивно-ціннісний і регулятивно-вольовий. Дослідження мотиваційного компоненту дало змогу виявити, що домінуючими компонентами у більшості внутрішні соціально значущі та мотив досягнення успіху та оволодіння професією.

ЛІТЕРАТУРА:

1. *Абрамова Г.С. Практическая психология: Учебник для студентов вузов. /Г.С. Абрамова – 6-е изд., перераб. и доп. М.: Академический проект, 2001. – 346с.*
2. *Ковальчук Э.М. Формирование профессиональной устойчивости учащихся средних ПТУ: дис ... канд. пед. наук. / Э.М. Ковальчук – Киев, 1988. – 155 с.*
3. *Платонов К.К. Вопросы психологии труда.– М.: Медицина, 1970. – 264 с.*

УДК 159.923

Боброва Л. Г.

ВНУТРІШНІ КОНФЛІКТИ СТУДЕНТІВ-ПЕРШОКУРСНИКІВ ТА ВИПУСКНИКІВ — МАЙБУТНІХ ПСИХОЛОГІВ

Стаття посвячена емпіричному дослідженню особливостей внутрішніх конфліктів майбутніх психологів. В результаті експериментального дослідження виявлена залежність між внутрішньою конфліктністю і комплексом факторів самоотношення. Отримані дані показують, що майбутні психологи мають високі показники внутрішньої конфліктності, яка супроводжується станом емоційного дискомфорту, внутрішньою напруженістю і низькими показниками позитивного самоотношення. Дослідженням встановлено, що у психологів переважає інтернальний локус контролю.

Актуальність дослідження проблеми внутрішніх конфліктів майбутніх психологів обумовлена зростанням потреби суспільства у фахівцях, здатних до продуктивного вирішення професійних завдань у всіх сферах суспільного життя. Психологічні особливості професії психолога визначаються не тільки сферою його професійної діяльності, але насамперед його особистісними якостями. Саме особистісні якості, стан сформованості внутрішньої психічної структури великою мірою визначають успіх його професійної діяльності. Знаючи причини і фактори, які спричиняють виникнення внутрішніх конфліктів, особливості їх переживання, можна обґрунтувати умови, за яких майбутній фахівець буде спроможний використовувати позитивний потенціал цих переживань. Адже вміння вирішувати власні внутрішні конфлікти є запорукою професійного успіху для психолога. Виходячи із зазначеного вище, вивчення особливостей внутрішніх конфліктів, характерних для студентів-психологів, має велике значення для визначення напрямів оптимізації професійної підготовки.

Внутрішній конфлікт є одним з найбільш складних і первинних психологічних конфліктів, які відбуваються у внутрішньому світі людини. Даний конфлікт є гострим негативним переживанням, викликаним довготривалим протиріччям і зіткненням структур внутрішнього світу особистості, та відображає її суперечливі зв'язки із соціальним середовищем, труднощі у прийнятті рішень та розв'язанні життєвих проблем [7]. Основою внутрішніх конфліктів є ціннісно-мотиваційна сфера особистості.[8] З цією найважливішою сферою психіки людини пов'язана її внутрішня конфліктність, тому що саме вона відбиває різноманітні зв'язки особистості з навколишнім середовищем.

Здійснений нами аналіз літературних джерел ілюструє, що критерії класифікації внутрішніх конфліктів як у зарубіжній так і в радянській та сучасній вітчизняній психології надзвичайно різноманітні та численні. Для досягнення мети нашого дослідження цікавою і перспективною, на наш погляд, є класифікація, запропонована С. Карташовим. Він виділяє в якості основних такі внутрішні конфлікти:

- конфлікт формування особистості;
- конфлікт перетворення особистості;
- конфлікт вторгнення в особистісну структуру [5].

На його думку, внутрішні конфлікти формування викликані одночасним впливом на людину різноспрямованих факторів її розвитку. Таким конфліктам властива досить чітка періодизація, пов'язана з основними стадіями формування внутрішньоособистісних структур. Основним періодом внутрішньої конфліктності є період з 14-ти до 21-24 років. Найбільш типовими внутрішніми конфліктами цього віку, на думку С. Карташова, виступають:

- конфлікт самовідторгнення від попереднього образу існування;
- конфлікт невідповідності можливостей запропонованим соціальним зразкам;
- конфлікт невідповідності особистісних уявлень про себе уявленням про особистість ззовні;
- конфлікт невідповідності реальних дій ідеальному цілепокладанню;
- конфлікт невідповідності уявлень про реальність їй самій[5].

Детальний аналіз поданих типів внутрішніх конфліктів показує, що всі вони пов'язані з ціннісно-сміисловою сферою особистості і є відображенням протиріч між «Я-реальним» і «Я-ідеальним». Отже, можна припустити, що основним типом

внутрішніх конфліктів, властивих для юнацького, в тому числі і студентського віку, є ціннісний конфлікт, який на рівні індивідуальної свідомості виражається у зіткненні між «Я-реальним» і «Я-ідеальним».

Внутрішній конфлікт як психологічний аспект особистості має показники, які підрозділяють на декілька груп :

1. Когнітивна сфера - суперечність образу - "Я"; зниження самооцінки; усвідомлення свого внутрішнього стану, як психологічної безвиході, затримка ухвалення рішення; суб'єктивне визнання наявності проблеми ціннісного вибору, сумнів в істинності мотивів і принципів, якими суб'єкт раніше керувався.

2. Емоційна сфера - психоемоційна напруга; значні негативні переживання.

3. Поведінкова сфера - зниження якості і інтенсивності здійснюваної діяльності; зниження задоволеності цією діяльністю; негативний емоційний фон спілкування.

4. Інтегральні показники - порушення нормального механізму адаптації; посилення психологічного стресу [6].

Нами була створена емпірична модель вивчення внутрішнього конфлікту, структурними компонентами якої виступають два взаємозалежні компоненти індивідуального досвіду особистості: когнітивно-емоційний та когнітивно-мотиваційний.

На першому етапі дослідження було розроблено діагностичну програму, спрямовану на вивчення особливостей змісту когнітивно-емоційного компоненту внутрішніх конфліктів майбутніх психологів. Програма включала наступні методики:

1. Методика самоствавлення С. Пантілєєва [9].

2. Методика самооцінки Дембо-Рубінштейн (у модифікованому варіанті А. Прихожан) [10].

3. Методика УСК Дж. Роттера (визначення інтернального/екстернального локусу контролю у модифікованому варіанті Є. Бажина, Є. Голинкіної, А. Еткінда, варіант В) [2].

У дослідженні взяли участь 70 студентів-психологів НПУ імені М. П. Драгоманова: 30 студентів-першокурсників і 40 студентів 4-го курсу

Порівняльний аналіз отриманих результатів дослідження дає підстави стверджувати, що майбутні психологи мають високі показники внутрішньої конфліктності, яка супроводжується станом емоційного дискомфорту, внутрішньою напруженістю і низькими показниками позитивного самоствавлення. Це проявляється у рівній мірі як на 1-му, так і на 4-му курсах навчання студентів. Аналіз даних, отриманих в результаті вимірювання розбіжності між рівнем домагань і реальними уявленнями особистості про свої можливості показав, що у більшості майбутніх психологів-першокурсників спостерігається висока розбіжність між оптимальним рівнем домагань і реальними можливостями при заниженій самооцінці. У студентів-психологів 4-го курсу спостерігається співпадання рівня домагань з реальними уявленнями про свої можливості, що свідчить про наявність компенсаторних механізмів витіснення незадоволеності собою. Дослідженням встановлено, що у майбутніх психологів переважає інтернальний локус контролю.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Анципов А.Я. Проблема конфликта: аналитический обзор, междисциплинарный библиографический указатель / А.Я. Анципов, А.И.Шипилов.. – М.: ГАВС, 1992. – 230 с.

2. Бажин Е., Гольякина Е., Эткінд А. Опросник уровня субъективного контроля (УСК). - М., 1993; Психологические тесты. Под ред. А.А.Карелина. В 2 т. - М.:ВЛАДОС, 2003. - Т.1, стр. 302 – 311

3. Дубчак Г. М. Внутрішньоособистісні конфлікти студентів у період навчання у вузі. Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата психологічних наук за спеціальністю 19.00. 01 – Ін-т психології ім. Г. С. Костюка АПН України – Чернівці, 2000.

4. Гущина Т. Ю. Внутрішньоособистісний конфлікт як фактор соціалізації студентської молоді. Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата психологічних наук за спеціальністю 19.00.07 – педагогічна та вікова психологія. – ДВНЗ «Університет менеджменту освіти». – Київ, 2008.

5. Карташов С. Конфликтология. – Кишинёв. – Парагон, 1996. – 480 с.

6. Ковальов А. Г. Психология личности, издательство З. М., Просвіта, 1999-с.121

7. Краткий психологический словарь / Сост. Л.А. Карпенко. Под общ. ред. А.В. Петровского, М.Г. Ярошевского. – М., 1985. – 431 с.

8. Леонтьев А. Н. Деятельность, сознание, личность. // Психология личности. Тексты / Под ред. Ю. Б. Гиппенрейтер, А. А. Пузырея. М., Изд-во МГУ, 2004-с.26

9. Пантілєєв С. Р. Методика исследования самооотношения М.: Смысл, 1993. – 32с.

10. Прихожан А.М. Применение методов прямого оценивания в работе школьного психолога / Научно-методические основы использования в школьной психологической службе конкретных психодиагностических методик: Сб. научн. тр. / Редкол.: И.В. Дубровина (отв.ред.) и др. — М.: изд. АПН СССР, 1988. — С. 110 – 128.

11. Роменец В. А. Вчинок і світ людини // Основи психології: Підручник заг. Ред.. О. В. Киричука, В. А. Роменця. – К.: Либідь, 1995. – с. 383 – 402.

12. Реан А. А. Психология личности. Социализация, поведение, общение/ А.А. Реан. – М.: АСТ; СПб.: ПРАЙМ-ЕВРОЗНАК, 2007. – 407, [9] с.

УДК 811.161.1'378

Бабарика Н.А.

МОТИВУЮЧА ОБРАЗНІСТЬ ЕПТОНІМІВ ТА ЇЇ РОЛЬ У ФОРМУВАННІ КОНЦЕПТУ (на матеріалі російської мови)

Когнитивний підхід к изучению языка в полной мере проявился в сфере крылатых единиц (эпонимов), главным дифференциальным признаком которых является их связь с источником. Эпонимы представлены в данной статье как концептоформирующие единицы, основным критерием которых выступает их образность. Мотивирующая образность эпонимов